

LAAJ un Aleksandrs Gārša seniors

Pieminot Latviešu Apvienības Austrālijā un Jaunzēlandē 65 gadu jubileju, laiks bija uzrakstīt šo rakstiņu par viņas iniciatora, dibinātāja un pirmā prezidija priekšsēža Aleksandra Gāršas seniora dzīvi, viņa piemiņai.

Dzimis amatnieka un lauksaimnieces ģimenē Cēsīs 1902.g. 12. oktobrī. Apmeklēja Cēsu reālskolu, viņš no skolas sola iestājās Ziemeļlatvijas latviešu bruņotajos spēkos kā brīvprātīgais - līdz ar pazīstamā Melburnas ārsta Dr. Lazdiņa tēvu. Tomēr skolnieku rotā viņš nenāca.

Brīvības cīņu gaitā viņu piedalīja kādai latviešu bruņu vilciena apkalpei. Kad spēcīgāks lielniķu bruņu vilciens bija sašāvis sliedes viņa vilciena atkāpšanās ceļam pie Abrenes, tad veltī viņa un cīņu biedru patruļa bija apkārtne meklējusi palīdzību. Neatrada nevienu latviski runājošu zemnieku, kas būtu gatavs līdzēt. Visapkārt bija vienīgi krieviski runājošie. Paši kaut kā sliedes salaboja, bet pirms vilciens varēja atkāpties, kāda tuvumā sprāgstosa granāta viņu smagi ievainoja kaklā. Pēc atveseļošanās viņu piedalīja Gulbenes apsardzības rotai.

Brīvības cīņām beidzoties viņš atgriezās skolas solā, lai pabeigtu savu pārtraukto ģimnāzijas izglītību – šoreiz Bērzaines ģimnāzijā.

Kaut par dalību Brīvības cīņās, viņam bija piešķirta stipendija studijām Latvijas Universitātes tieslietu fakultātē, ģimenes aprobežotā rocība spieda iesaistīties maizes darbā, studijas lēnām paralēli turpinot. Darbu viņš uzsāka jaundibinātajā Latvijas Sarkanā Krustā, īsā laikā uzstrādājoties par Sarkanā Krusta administrācijas kanclerējas vadītāju un vēlāk par Sarkanā Krusta administratīvās daļas priekšnieku. Toreiz Sarkanais Krusts bija praktiski "valsts valstī", jo tam piederēja virākas slimnīcas un lielas sanatorijas un neskaitāmi bērnu veselības punkti, māsu skola, ortopēdiskās darbnīcas un citas ar medicīnisko aprūpi saistītas iestādes. Par devumu Sarkanā Krusta uzbūvei un darbībai, viņu jau 1932 .g. apbalvoja ar Trīs Zvaigžņu ordeni. Vēlāk Vācijas prezidents Hindenburgs viņam piešķīra Sarkanā Krusta augstākās pakāpes Goda krusu.

Studiju laikā viņš iestājās studentu korporācijā Lettonia, ie-

ņemot tajā vairākus amatus, tai skaitā tās seniora. 1929. g viņš aprecējās ar bēnu ārsti Anitu, kādreizējā izglītības ministra un Ārlietu ministrijas darbinieka Pauļa Gailiša meitu. 1935.g. viņam piedzima dēls Aleksandrs Gārša jun. – vēlākais Melburnas advokāts un notārs, tagad Latvijas goda konsuls Kērnās.

Studijas tieslietu fakultātē beidzot, viņš savu maģistra tēzi rakstīja par starptautisko Sarkanā Krustu. Tā kā Latvijas universitātē neesot varējuši par šo neparasto tematu atrast tēzes izvērtētāju, tad viņš esot bijis spiests "naktīm ilgi cīnīties" lai šo tēzi pārtulkotu franciski un nosūtītu uz kādu no Šveices universitātēm pēc atsauksmes, kas arī esot saņemta. Pēc universitātes beigšanas ar maģistra grādu, viņš paralēli Latvijas Sarkanā Krusta darbam arī darbojās Latvijas advokātūrā. Tajos laikos šādus darbus acīm redzot varēja un drīkstēja vienlaicīgi piekopt.

Padomju Savienībai okupējot Latviju 1940.g. Gāršu sen. okupanti atlaida no darba Sarkanajā Krustā, kuru līdz ar Latvijas valsti likvidēja. Arī darboties advokātūrā viņam aizliedza. Pirms liktenīgā 14. jūnija, viņam piezvanīja kāds skolas biedrs no Cēsu laikiem, kas bija 1918.g. aizbēdzis līdz komunistiem un ieteica lai ar visu ģimeni dodoties kaut kur, kur viņu nepazīstot. Ar ģimeni viņš tad apmetās viņam pazīstamā prof. Krimberga vasarnīcā Bulduros un pa naktīm "zvejoja" Lielupes krastā. Kad deportācijas beidzās, tad viņa bijušais skolas biedrs viņu atkal kontaktēja un teica: "Tu esi vēl šeit, tad labi" un laikam baidoties pats sevi kompromitēt, nolika trubiņu.

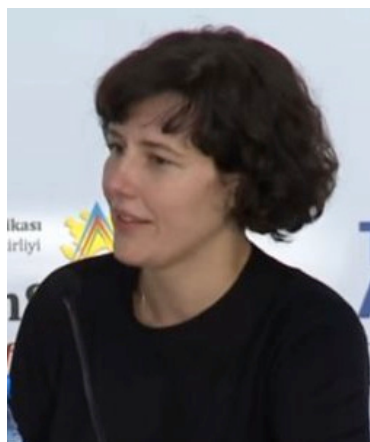
Kad Padomju Krievu okupantus nomainīja vācieši, tad bijušo Latvijas Sarkanā Krustu pārdēvējot par "Tautas Palīdzību", atjaunoja un Gāršu sen. ieceļa par tā medicīniskās daļas direktoru. Vēlāk lielniķiem pamazām atkarojot Latviju, tai vēl pievienoja bēgļu aprūpes uzdevumus. Kurzemes Cietokšņa vēlākā daļā viņš atteicās parakstīt kādu vācu armijas politiska rakstura komandu, norādot, ka tajā kaut kas nav viņa kompetencē un ir pret Ženēvas Konvenciju. Viņu par to apcietināja nošaušanai. Viņu izglāba kāds viņa korporācijas jauns Leģiona virsnieks. Kurzemi viņš tad bija spiests atstāt (*Turpinājums 3. lpp.*)

APSVEICAM!

Mikēli Danci dzimšanas dienā sumina Adelaides DV vīru koris. Austrālijas Latviešu redakcija pevienojas apsveicēju pulkam, novēlot daudz baltu dieniņu! Foto: Rūdis Dancis.

Reizniece - Ozola: būtu laimīga, ja ikviens bērns pasaulē spēlētu šahu

Latvijas finanšu ministrei Danai Reizniecei - Ozolai (ZZS) pašas izcīnītā uzvara 42. šaha Olimpiādes spēlē pār pašreizējo pasaules čempioni Jifaņu Hou lielāko gandarījumu devusi, jo šahs iekļuvis visos valsts ziņu virsrakstos.

5. septembrī Reizniece - Ozola ar individuālo uzvaru sagādāja vienu no Olimpiādes lielākajiem pārsteigumiem, tomēr sekmīgi spēlējot Latvijas komanda ceturtais kārtas cīņā ar 1,5 - 2,5 piekāpās spēcīgajai Ķīnai.

"Mana uzvara bija lielākā ziņa visos Latvijas medijos. Tas ir panākuma lielākais sasniegums – cilvēki Latvijā pamanī-

ja, ka mūsu komanda piedalās pasaules Olimpiādē," preses konferencē izteikusies politiķe. "Esmu ļoti apmierināta ne tikai par faktu, ka pieveicu pasaules čempioni, kas negadās katru dienu, bet arī par snieguma kvalitāti."

"Visi komandā, protams, bija priecīgi par manu uzvaru, tomēr kopumā mēs zaudējam maču," stāstīja Reizniece - Ozola, paužot, ka svinības pēc panākuma nav bijušas, jo Olimpiāde ir garš turnīrs.

"Abi mani darbi (šahistes un finanšu ministres) ir vienkārši un reizē ļoti aizraujoši," puda ministre. "Nepieciešams sabalansēt laiku un atrast nodarbi, kas dod nepieciešamo enerģiju. Piemēram, mans darbs Finanšu ministrijā ir enerģiju ļoti atņemošs, kamēr ar šahu varu gūt enerģiju. Ja esi politiķis, ir ļoti vērtīgi, ka tev ir kāds hobijs."

Kā stāstīja Reizniece - Ozola, viņa pašlaik sacensībās nepiedalās bieži, tomēr dažreiz palīdz klubam Vācijas līgā, kas liek neatstāt šaha dēlīti pilnīgā aizmirstībā. "Vecā Latvijas šaha skola joprojām ir manā galvā un asinīs. To līdzīgi kā braukšanu ar divriteni nevar

aizmirst."

"Es būtu laimīga, ja ikviens bērns pasaulē spēlētu šahu vai vismaz kādu mūzikas instrumentu. Šahs strukturē smadzenes un līdz ar to tas palīdz visur, īpaši politikā. Piemēram, noorientēties sarežģītās situācijās un redzēt dažus gājienu uz priekšu," teica sportiste, kura šogad atvaļinājumu pataupījusi tieši braukšanai uz savu astoto šaha Olimpiādi.

Latvijas dāmu šaha izlase Olimpiādi sākusi ar četrām uzvarām piecos dueļos, kas pašlaik ļauj atrasties kopvērtējuma 14. pozīcijā. Identisks sniegums ir arī Latvijas vīru izlasei – četras uzvaras pirmajās piecās kārtās dod 14. vietu.

Šaha Olimpiādes laikā notiks arī Starptautiskās Šaha federācijas (FIDE) 87. kongress un Eiropas Šaha savienības (ECU) Ģenerālā asambleja. Pēdējā no tām tiks lemts par tiesībām rīkot 2017. gada Eiropas čempionātu sievietēm, kā arī 2018. gada Eiropas čempionātu jauniešiem, uz kuru organizēšanu pretendē arī Latvijas Šaha federācija.